

[Boligministeren.]

Endvidere skal jeg tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om lands- og regionplanlægning*.

Den etape af den igangværende reform af planlægningslovgivningen, som dette lovforslag udgør, vedrører i første række administrative forhold. Formålet med lovforslaget er nemlig i første række at konstruere et maskineri, der gør det muligt på en bedre måde end hidtil at sørge for, at mange forskellige samfundshensyn koordineres i den sammenfattende fysiske planlægning. I det hele sigtes der mod at opnå forbedrede muligheder for at gennemføre de løsninger, der er truffet politisk afgørelse om.

Det er således et kendetegn for planlægningslovgivningen, at den som hovedregel ikke i sin tekst tager stilling til, hvordan de enkelte materielle problemer skal løses — om vi skal intensivere den direkte og indirekte egnsudviklingsstøtte, om vi skal udflytte statsinstitutioner, om væksten i hovedstadsområdet skal søges standset, om byudviklingen skal finde sted ved udvidelse af de eksisterende byer eller ved dannelsen af helt nye byer, om vi skal have en fast forbindelse over Store Bælt osv. Men gennem administrationen af planlægningslovgivningen indpasses sådanne større beslutninger i rammerne for arealanvendelsen og lokaliseringen. Planlægningslovgivningen må derfor være indrettet sådan, at ligegyldigt hvilken løsning på sådanne spørgsmål man vælger, vil det være muligt at følge beslutningen op. Enhver beslutning vedrørende et større problem som de nævnte vil jo få konsekvenser for en lang række andre forhold.

Planlovsreformen begyndte med gennemførelsen af en lang række love i 1969 — by- og landzoneloven, naturfredningsloven, frigørelsesafgiftsloven og endnu flere love. Disse love vedrørte navnlig problemerne i det åbne land og visse sider af byudviklingen.

Inden for den samlede planlovsreform har vi herefter navnlig 2 hovedproblemer tilbage at løse. For det første må vi søge tilvejebragt en bedre overordnet planlægning som grundlag for detailplanlægningen rundt i landet. Dernæst må vi forenkle og modernisere de mange spredte bestemmelser om primærkommunal byplanlægning og administration af enkeltstager og i den forbindelse også opnå

en betydelig grad af decentralisering. Den nævnte rækkefølge af de 2 hovedproblemer er ikke tilfældig. Det må være en forudsætning for en omfattende decentralisering, at den lokale planlægning og administration kan virke inden for rammerne af en overordnet planlægning.

Det lovforslag, der nu fremsættes, vedrører den overordnede planlægning, lands- og regionplanlægningen, og det er regeringens hensigt så vidt muligt i næste folketingssamling at fremsætte de lovforslag, som er nødvendige for at hidføre en ønsket decentralisering og rationalisering på det kommunale niveau.

En landsplanlægning har vi haft her i landet i en årrække. Det har ikke været nødvendigt at bede folketetinget om at vedtage en lov, for at et landsplanarbejde har kunnet udføres. Og det er i og for sig heller ikke nødvendigt i dag at gennemføre en særlig lovgivning herom. Regeringen har mulighed for, sådan som det også er sket i den sidste halve snes år, administrativt at tilrettelægge et landsplanarbejde. Men da en lovgivning om regionplanlægning er nødvendig, som jeg senere skal komme ind på, har regeringen anset det for ønskeligt, at en sådan regionplanlægning lovgivningsmæssigt knyttes til landsplanarbejdet i en indbyrdes vekselvirkning, og at det yderligere gennem nogle få lovbestemmelser om landsplanlægning markeres, at en sammenfattende fysisk planlægning og koordineringsvirksomhed på det landsomfattende niveau er en nødvendighed i nutidens samfund.

Det er regeringens hensigt at overlade den politiske styring af landsplanarbejdet ikke til en enkelt minister, men til et ministerudvalg. Regeringen lægger megen vægt på dette, og det skyldes alene statsretlige hensyn, når et sådant ministerudvalg ikke er foreslået lovfæstet. I lovforslaget er der imidlertid klart skelnet mellem de beføjelser, der foreslås tillagt boligministeren alene, og de beføjelser for boligministeren, hvis udførelse forudsætter sagens behandling i det pågældende ministerudvalg.

Regeringen lægger også megen vægt på, at folketetinget regelmæssigt inddrages i planlægningsarbejdets hovedproblemer. Man har fundet det mest hensigtsmæssigt, at det sker under den form, at der hvert år afgives en redegørelse om landsplanarbejdet til folke-

## [Boligministeren.]

tingets faste udvalg om fysisk planlægning. Denne årlige redegørelse kan give anledning til, at særlige spørgsmål drøftes i udvalget og måske rejses i salen.

Den nærmere administrative tilrettelæggelse af landsplanarbejdet rummer nogle problemer, som endnu ikke er endeligt løst. I en årrække har dette arbejde på udmærket måde været udført af landsplanudvalgets sekretariat under boligministeriet, men det er et spørgsmål, om tiden ikke er inde til i forbindelse med gennemførelsen af lovforslaget at omorganisere landsplanarbejdet. Forskellige muligheder foreligger og vil i den kommende tid blive gennemarbejdet under medvirken af administrationsdepartementet.

Et af de spørgsmål, der i så henseende må lægges betydelig vægt på, er, hvorledes man mest hensigtsmæssigt sikrer sig en forbedret koordinering af de enkelte sektorplanlægninger og af de enkelte store anlægsopgaver i statslig regie. En effektiv landsplanlægning vil nødvendiggøre ikke blot den brede politiske styring, som etableringen af et ministerudvalg lægger op til, men også et hensigtsmæssigt tilrettelagt koordineringsarbejde inden for centraladministrationen. Eksempelvis er det af stor betydning for landsplanarbejdet, at oplysninger om sektorplanlægningen og forberedelsen af betydelige anlægsdispositioner på et så tidligt tidspunkt som muligt tilgår det organ, der forestår den sammenfattende fysiske landsplanlægning.

Jeg har hidtil ikke benyttet ordet landsplan, men talt om landsplanlægning eller landsplanarbejdet. Heller ikke lovforslaget anvender ordet landsplan. Dette er ganske bevidst. Det vil ikke være ønskeligt at stille imod tilvejebringelsen af én stor og altomfattende landsplan — et værk med kortbilag, hvori man kan slå op og finde svar på, hvordan udviklingen i alle henseender bør forløbe. Det ønskelige — og det opnåelige — er derimod, at der i et samarbejde med både den økonomiske langtidspanlægning, planlægningen inden for de enkelte samfundsområder og den lokale planlægning, især regionplanlægningen, løbende tilvejebringes et sæt af betragtninger, som ud fra landspolitiske helhedshensyn skal være normgivende for den fysiske planlægning på regionalt og kommunalt niveau. Landsplanlægning er derfor

en kontinuerlig proces, som ikke afsluttes, men som forløber i etaper. Under denne proces er det den væsentligste opgave at tilvejebringe grundlaget for de politiske beslutninger, dvs. afdække sammenhænge i udviklingen og vurdere konsekvenserne af de betydende enkelt-dispositioner. Dernæst er det en opgave for landsplanlægningen at sørge for, at de politiske beslutninger, der træffes — vel ofte som generelle målsætningsangivelser — konkretiseres og finder udtryk bl. a. i den regionale sammenfattende planlægning.

Jeg har nævnt nogle eksempler på, hvad man kan benytte landsplanapparatet til, uanset hvilken afgørelse man politisk træffer om dette eller hint spørgsmål. Et par af eksemplerne havde relation til den såkaldt skæve befolkningsudvikling her i landet. Det er jo et spørgsmål, som vi ved flere lejligheder har drøftet her i tinget. For et lille års tid siden behandlede tinget et forslag fra venstre til folketingsbeslutning vedrørende den regionale befolknings- og erhvervsudvikling, og spørgsmålet var på ny fremme under åbningsdebatten i oktober. Under denne debat udtalte statsministeren, at regeringen er positivt indstillet over for en styrkelse af de områder af landet, som er svagestillet, og at regeringen er villig til nærmere at drøfte de midler, der som led i landsplanlægningen kan og bør tages i anvendelse for at opnå dette mål. Med en styrkelse af landsplanlægningen, som det med lovforslagets bestemmelser herom er tilsigtet at hidføre, er det min opfattelse, at vi vil få et helt nødvendigt hjælpemiddel til med hensyn til lokalisering og arealanvendelse at koordinere de indsatser, der må gøres for effektivt at styrke de egne af landet, der har behov for en ophjælpning. Vi vil gennem landsplanlægningen kunne sikre, at de mange forskellige areal- og lokaliseringdispositioner, der er nødvendige for at nå dette mål, kommer til at virke sammen og udgøre et fælles hele i stedet for, at dispositionerne bliver usammenhængende og måske tilmed delvis stridende imod hinanden.

De fleste bestemmelser i lovforslaget vedrører imidlertid regionplanlægningen, forstået som en sammenfattende fysisk planlægning af oversigtlig karakter for en region.

I snart mange år har der forskellige steder i landet været udført en sådan regionplan-

[Baligministeren.]

lægning. Den har hvilet på et frivilligt samarbejde mellem de implicerede amtsråd og kommunalbestyrelser. Men arbejdet har været sporadisk udført og har ikke haft mulighed for i det ønskelige omfang at præge den kommunale byplanlægning.

Efterhånden som der på flere og flere sagsområder er gennemført en amtsomfattende planlægning, er der opstået et udtalt behov for, at disse sektorplanlægninger sammenfattes under et helhedssyn. Dette behov svarer i virkeligheden til kommunernes behov for at tilvejebringe oversigtlige sammenfattende byplaner, de såkaldte dispositionsplaner. På denne baggrund foreslås det i lovforslaget, at der nu for hver amtskommune skal tilvejebringes en sådan oversigtlig plan, en regionplan, hvori der opstilles retningslinier for byvækstens fordeling og for arealanvendelsen i øvrigt. Regionplanerne er altså sammenfattende oversigtlige arealanvendelsesplaner. Det foreslås endvidere, at en godkendt regionplan skal være bindende for både amtsrådet og primærkommunerne i den forstand, at deres planlægningsvirksomhed og udførelse af anlægsdispositioner ikke må stride mod regionplanen.

I modsætning til landsplanlægningen vil regionplanlægningen således få udtryk i en egentlig plan med kortbilag og tilhørende redegørelse. Også regionplanlægningen er imidlertid en løbende proces, der står i et vekselvirkningsforhold til både landsplanlægningen og den primærkommunale planlægningsvirksomhed.

Kommunalreformen har gjort det lettere at nå frem til en hensigtsmæssig ordning af regionplanlægningen — både dens indhold og dens udførelse. Reduktionen af amter har gjort det muligt at knytte regionplanlægningen til den enkelte amtskommune og at etablere en tilvejebringelsesprocedure, der aktivt inddrager primærkommunerne i regionplanlægningens udførelse.

Lovforslagets bestemmelser om regionplanlægning er blevet gennemdrøftet med de kommunale organisationer, som i alt væ-

sentligt har tilsluttet sig de foreslåede bestemmelser. Dette gælder ikke mindst §§ 10-13, der indeholder en regulering af samarbejdet mellem amtsrådene og kommunalbestyrelserne. Disse bestemmelser kan synes at lægge op til en ret stiv og formelt præget tilvejebringelsesprocedure. I praksis vil der imidlertid utvivlsomt blive tale om en mere uformel løbende kontakt gennem hele planlægningsperioden mellem amtsrådet og kommunerne og andre myndigheder m. v. Det er ønskeligt, at et sådant samarbejde kommer til at supplere den mere formelt prægede forhandlingsprocedure, som lovforslaget foreskriver.

Et særligt punkt i forbindelse med regionplanernes tilvejebringelse vil jeg gerne fremhæve. I § 12 foreslås det bestemt, at der skal udarbejdes alternative regionplanskitser, og at disse skitser skal offentliggøres til debat, førend et endeligt forslag til regionplan udarbejdes og vedtages af amtsrådet. Jeg finder det overordentlig vigtigt, at regionplanlægningen — og det gælder i endnu højere grad dispositionsplaner, byplaner, saneringsplaner osv. — udføres på en sådan måde, at der præsenteres forskellige mulige løsninger for de politisk besluttende organer. Jeg anser det for lige så vigtigt, at befolkningen søges inddraget aktivt i disse spørgsmål, hvorved man jo i virkeligheden i mange henseender binder udviklingen flere år frem i tiden. Det er derfor, at det i lovforslagets § 12 også udtrykkeligt pålægges både amtsrådene og kommunalbestyrelserne at forestå en oplysningsvirksomhed med det formål at fremkalde en offentlig debat om regionplanlægningens målsætning og nærmere indhold. Jeg anser det for meget nyttigt, at lovgivningsmagten ved en sådan bestemmelse tilskynder til en offentlig debat om planlægningens mål og midler.

Lovforslaget vedrører kun regionplanlægningen uden for hovedstadsområdet. For et par måneder siden genfremsatte jeg et særligt forslag til lov om regionplanlægning i hovedstadsområdet som led i forslaget til en hovedstadsreform. Det er nødvendigt, at

[Boligministeren.]

der i en vis udstrækning gælder forskellige regler om regionplanlægningen i og uden for hovedstadsområdet. Hovedstadsområdet har en ganske særlig struktur med en stor befolkningskoncentration på et forholdsvis begrænset areal og rummer en særlig problematik med hensyn til områdets fortsatte vækst. Det har derfor været ønskeligt, at regionplanen for hovedstadsområdet ikke blot indeholder retningslinier for arealanvendelsen, men også for den mest betydende sektorplanlægning samt en tidsfølgeplan. De foreslåede bestemmelser om regionplanlægningen uden for hovedstadsområdet indeholder ikke et sådant oplæg til en mere intens økonomisk/fysisk helhedsplanlægning for regionen. En del af bestemmelserne i de to lovforslag bør dog være ens. Det gælder bl a. offentliggørelsesreglerne. Det er derfor min hensigt at stille enkelte ændringsforslag til det særlige lovforslag om hovedstadsområdet.

Efter at forhandlingerne med de kommunale organisationer om lovforslaget var tilendebragt, har jeg anset det for påkrævet i forslaget at indføje en særlig bestemmelse — § 19 — hvorefter boligministeren undtagesvis skal kunne overtage den kompetence til at afgøre konkrete sager efter bygge- og byplanlovgivningen, som efter de almindelige regler tilkommer en kommunalbestyrelse eller et amtsråd. I sidste uge havde jeg lejlighed til at bebude denne foreslåede bestemmelse, da jeg besvarede et spørgsmål fra hr. Svend Jakobsen, som udsprang af et konkret hotelbyggeri ved Jyllands vestkyst. Vi har her netop et eksempel på en situation, hvor der bør være mulighed for, at sagen afgøres ud fra mere landspolitiske synspunkter end dem, der kan forventes anlagt af en lokal myndighed. Den foreslåede bestemmelse har i øvrigt paralleller i flere andre love, og jeg kan minde om, at der sidste år var fuldstændig enighed her i tinget om at indføje en lignende bestemmelse i by- og landzoneloven.

Jeg kan i øvrigt henvise til de fyldige bemærkninger til lovforslaget. Det er min opfattelse, at der her i tinget er bred enighed om nødvendigheden af at intensivere landsplanlægningen og indføre en regionplanlægning, der dækker hele landet, og det er der-

for mit håb, at dette lovforslag vil kunne samle tilslutning fra alle sider.

Jeg skal hermed anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

**Justitsministeren (K. Axel Nielsen):** Hermed tillader jeg mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov (Mindre berigelsesforbrydelser m. m.)*.

Som der nærmere er redegjort for i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, tilsigter dette en almindelig sænkning af strafudmålingsniveauet på væsentlige områder inden for strafferetten. Forslaget imødekommer hermed et ønske om at gennemføre en begrænsning i anvendelsen af frihedsberøvende foranstaltninger, ikke mindst over for mindre alvorlige berigelsesforbrydelser, som i de seneste år ofte er fremført i den offentlige debat, og som også fandt udtryk på justitsministeriets kriminalpolitiske seminar i juni 1971.

Lovforslaget bygger dels på den betænkning vedrørende nogle af- og nedkriminaliseringssspørgsmål, som en arbejdsgruppe under justitsministeriet offentliggjorde i august 1972 på grundlag af drøftelserne på det nævnte seminar, dels på de udtalelser, som justitsministeriet har indhentet over betænkningen, herunder navnlig en indstilling af 5. januar 1973 fra straffelovrådet.

Som anført i de almindelige bemærkninger til lovforslaget kan den ønskede sænkning af strafudmålingsniveauet bedst gennemføres ved et samspil mellem lovgivningsmagten, domstolene og anklagemyndigheden.

I overensstemmelse med arbejdsgruppens indstilling søges det lovgivningsmæssige grundlag for en sænkning af strafudmålingsniveauet tilvejebragt ved at give bestemmelsen i straffelovens § 287 om de mindre alvorlige berigelsesforbrydelser et bredere anvendelsesområde og ved at gøre anvendelsen af bøde eller hæfte obligatorisk, hvis forholdet henføres under § 287. I forbindelse hermed foreslås det i § 285, der fastsætter normalstrafferammen for berigelsesforbrydelser til fængsel indtil 2 år, at ophæve den særlige strafferamme på fængsel indtil 3 år for gentagelsestilfælde. Samtidig foreslås det at fjerne henvisningen til gerningsman-